

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра маркетингу та економічної теорії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ
Викладач 	Юрій Бондарчук, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу та економічної теорії
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 075 «Маркетинг» Освітньо-професійна програма: «Маркетинг»
Контактний тел.	+38(098) 818 00 52
E-mail:	Yurabon71@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна професійної підготовки. Форма контролю: екзамен. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120, у т.ч. лекції – 32 години, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 72 години. Формат: очний (Offline / Face to face) / дистанційний (Online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Базові знання з правознавства, економічної теорії, мікро та макроекономіки.

1. Мета і завдання дисципліни

Мета навчальної дисципліни — здобути всебічні знання у сфері захисту прав споживачів і навчитися аналізувати законодавство, що сприятиме, по-перше, глибокому розумінню не тільки прав підприємців, які здійснюють свою діяльність у сфері виробництва, купівлі-продажу товарів, надання послуг і виконання робіт, а й необхідності додержання норм законодавства, знання правових наслідків, які настають за його порушення, що зумовить їхню правомірну поведінку. По-друге, її вивчення має сприяти отриманню знань студентами прав як потенційних споживачів і захисту їхніх прав відповідно до тих норм законодавства, що захищають їхні інтереси від певних негативних проявів порушень права господарюючими суб'єктами. Метою курсу “Захист прав споживачів” є вивчення ситуації у сфері захисту прав споживачів, організація цілісної системи контролю за якістю та безпечністю товарів на всьому шляху товаропросування від виробника до споживача, при наданні послуг

Завдання дисципліни полягає в аналізі чинного законодавства у сфері захисту прав споживачів, практиці його застосування, узагальненні поглядів учених-юристів, спрямованих на удосконалення правової системи відповідно до основних засад, визначених міжнародно-правовими документами, та забезпеченні ефективного регулювання цих процесів з боку держави. **Завдання:** формування знань і практичних навичок, їх застосування під час вирішення конкретних ситуаційних завдань на реальних прикладах виявлених порушень основних прав споживачів.

Виходячи з положень компетентнісного підходу, метою та результатом навчання ЗПС є правова **предметна компетентність**, під якою розуміємо інтегровану здатність особистості студента цілісно реалізувати на практиці у різних контекстах життя та діяльності правові знання, відповідні уміння й навички, цінності, ставлення, досвід специфічної діяльності, пов'язаної із засвоєнням, розумінням і застосуванням знань, набутий студентами у процесі навчання ЗПС. Її результативними показниками є правові предметні **компетенції** (когнітивна, практично-поведінкова та аксіологічна (ціннісно-мотиваційна)). Кожна з них – це сукупність знань, умінь, навичок, характерних рис, набутих студентами у межах засвоєння змісту правознавства як навчального предмета, необхідних їм для виконання певних дій з метою розв'язання проблем, задач, ситуацій згідно з приписами чинного права.

2. Результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,

усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності

СК1. Здатність логічно і послідовно відтворювати отримані знання предметної області маркетингу.

Програмні результати навчання

ПРН1. Демонструвати знання і розуміння теоретичних основ та принципів провадження маркетингової діяльності.

ПРН11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

ПРН12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Правові основи захисту прав споживачів Поняття споживача та суб'єктів правовідносин у сфері захисту прав споживачів. Конституційні гарантії захисту прав споживачів. Система законодавства	4	1	10

України про захист прав споживачів. Принципи державної політики у сфері захисту прав споживачів. Основні права та обов'язки споживачів і суб'єктів господарювання.			
Тема 2. Історія розвитку руху та керівні принципи захисту прав споживачів Передумови виникнення споживчого руху. Етапи розвитку міжнародної системи захисту прав споживачів. Керівні принципи ООН із захисту прав споживачів. Європейські стандарти у сфері захисту прав споживачів. Формування національної системи захисту прав споживачів в Україні.	3	1	10
Тема 3. Державний контроль за дотриманням законодавства про захист прав споживачів Система органів державного нагляду (контролю). Повноваження контролюючих органів. Порядок здійснення перевірок суб'єктів господарювання. Заходи реагування та адміністративно-господарські санкції. Взаємодія державних органів і громадських організацій.	3	1	8
Тема 4. Реалізація прав споживачів в межах виконання окремих договірних зобов'язань Договір купівлі-продажу та його особливості у сфері захисту прав споживачів. Договори про виконання робіт і надання послуг. Обов'язок надання повної та достовірної інформації про товар (послугу). Права споживача у разі порушення умов договору.	3	1	8
Тема 5. Правила торговельного, побутового та інших видів обслуговування Нормативно-правове регулювання торговельної діяльності. Правила роздрібно́ї торгівлі. Порядок надання побутових послуг. Вимоги до якості обслуговування. Права споживачів у сфері обслуговування.	3	2	8
Тема 6. Правові гарантії забезпечення належної якості товарів Поняття належної та неналежної якості товару. Гарантійні строки та строки	3	2	10

придатності. Права споживача у разі придбання товару неналежної якості. Порядок обміну та повернення товарів. Відшкодування шкоди, завданої недоліками товару.			
Тема 7. Правові засади забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини Законодавство у сфері безпечності харчових продуктів. Державний контроль за виробництвом і обігом харчових продуктів. Вимоги до маркування та інформування споживачів. Відповідальність виробників і реалізаторів харчової продукції.	3	2	10
Тема 8. Стандартизація і сертифікація Поняття стандартизації та її правові основи. Національні стандарти та технічні регламенти. Оцінка відповідності продукції. Сертифікація товарів і послуг. Роль стандартизації у забезпеченні якості та безпеки продукції.	3	2	10
Тема 9. Механізм захисту прав споживачів Форми та способи захисту прав споживачів. Досудове врегулювання спорів. Звернення до органів державного контролю. Судовий захист прав споживачів. Роль громадських організацій у захисті прав споживачів.	3	2	10
Тема 10. Відповідальність за порушення прав споживачів Поняття та підстави юридичної відповідальності. Цивільно-правова відповідальність. Адміністративна та господарсько-правова відповідальність. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди. Практика застосування санкцій.	4	2	10
Загалом:	32	16	72

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, тестовий контроль.

Протягом семестру здобувач може отримати max. 100 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 30 балів, другий рубіжний контроль – 30 балів, екзамен – 40 балів.

По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач (табл. 1). Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач, під час поточного контролю дорівнює 60 балів.

Таблиця 1

Оцінювання видів робіт під час поточного оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів під час поточного оцінювання	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Орієнтовна кількість робіт, яку має виконати здобувач аби отримати максимальну кількість балів за поточним оцінюванням при оцінюванні кожного виду робіт максимальною кількістю балів	В тому числі розподіл за рубіжними контролями, враховуючи розподіл балів	
				I	II
Поточне опитування	2	0,5	4 відповіді	1 бал	1 бал
Розв'язання практичних задач	8	2	4 практичні задачі	4 бали	4 бали
Підготовка презентації та доповіді	10	10	1 усна доповідь з презентацією	10 балів	
Індивідуальне науково-дослідне завдання	10	10	1 індивідуальне науково-дослідне завдання		10 балів
Тестування	30	3	10 тестів	15 балів	15 балів
Разом	60 балів			30 балів	30 балів

Форма підсумкового контролю: екзамен.

Семестровий екзамен полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних та практичних заняттях, а також під час самостійної роботи. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач, під час екзамену дорівнює 40 балів.

Остаточна оцінка рівня знань складається з суми балів отриманих під час поточного контролю (max 60 балів) і підсумкового контролю (max 40 балів).

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою,

використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;

- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;

- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявляє творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявляє нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допускає деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при розв'язанні допускає значну кількість помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (1-34 бали, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача вищої освіти протягом семестру.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Рекомендована література

1. Методичний посібник з вивчення дисципліни "Захист прав споживачів". / Бондарчук Ю.П.- Кропивницький, 2018.- 128 с.
2. Законодавство України у сфері захисту прав споживачів [Текст] : зб. норм.-прав. актів / [уклад.: Резворович К. Р. та ін.] ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2019. - 483 с.
3. Конституція України // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/para4202> (дата звернення: 20.08.2022).
4. Цивільний кодекс України // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/para4202> (дата звернення: 20.08.2022).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/para4202> (дата звернення: 20.08.2022).
6. Кримінальний кодекс України// База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/para4202> (дата звернення: 20.08.2022).
7. Господарський кодекс України// База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/para4202> (дата звернення: 20.08.2022).

8. Про захист прав // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/para4202> (дата звернення: 20.08.2022).
9. Про схвалення Концепції Державної цільової програми захисту прав споживачів на 2008-2011 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9.04.2008 р. № 649-р.
10. - Про затвердження плану окремих заходів щодо забезпечення захисту прав споживачів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.08.2007 р. №618-р.
11. Фурса С.Я., Кармаза О.О. Основи споживчих знань. Захист прав споживачів : судова та адвокатська практика: Науково-практичний посібник/за ред.доктора юрид.наук, проф. С.Я.Фурси. – К. Видавець Фурса С.Я :КНТ, 2015. – 704с. – (Серія «Цивілістика»).
12. Науково-практичний коментар Закону України «Про захист прав споживачів». Станом на 5.09.2013р. / Антуха Г.Г., Афанасьєв Д.І., Дяков В.В. та ін. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2014.- 388с.
13. Сапожник Д. Захист прав споживачів [Текст] : навч. посіб. / Сапожник Д. І. ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2021. - 219 с. : табл. - Бібліогр.: с. 176-184.
14. Зверєва О.В. Захист прав споживачів. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 192с.
15. Дудла І.О. Захист прав споживачів. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 448с.
16. Салухіна Н.Г. Захист прав споживачів. – К.: МАУП, 2007. – 382с.
17. Іваненко Л.М. Правове регулювання захисту прав споживачів: навч. посіб. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К., 2017. — 258 с.
18. Селезнев В.В. Как защищать свои права потребителя. - Х.; Одиссей, 2020. – 496с.
19. Іваненко Л. Язвінська О. Захист прав споживачів. Навч. Посібник.- К.: Юрінком Інтер, 2014.- 496 с.

Допоміжна

1. Яновицька, Галина Богданівна. Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів в Україні [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Яновицька Галина Богданівна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів, 2021. - 32 с.
2. Станкова, Ірина Михайлівна. Цивільно-правове регулювання захисту прав споживачів у сфері надання послуг [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Станкова Ірина Михайлівна ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Одеса, 2021. - 20 с.
3. Юридичні клініки на захисті прав споживачів фінансових послуг: судова практика і навички консультування (про консультування очима клініцистів) [Текст] : [навч.-практ. посіб.] / [Кравченко Н. Г. та ін.] ; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.", Ф-т правн. наук, Навч. лаб. "Правн.

- клініка". - Київ : Пульсари, 2020. - 134 с.
4. Менів, Любов Дмитрівна. Цивільно-правовий захист прав споживачів [Текст] : практикум / Л. Д. Менів ; Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. - 161 с. - Бібліогр.: с. 141-161.
  5. Ткачук, Олег Миколайович. Закон України "Про захист прав споживачів": постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду України (практика 2011-2018 років) [Текст] / О. М. Ткачук ; Україна. Верховний Суд. - Харків : Право, 2019. - 198 с.http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullw&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=3&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=0&S21STR=%D0%9A%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%2C%20%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9%20%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
  6. Крегул, Юрій Іванович. Захист прав споживачів фінансових послуг [Текст] : монографія / Ю. І. Крегул, О. Ю. Радченко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. - 263 с.
  7. Яновицька, Галина Богданівна. Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів в Україні [Текст] : монографія / Г. Б. Яновицька. - Львів : Растр-7, 2018. - 398, [1] с. - Бібліогр.: с. 361-398.
  8. Ільченко, Ганна Олександрівна. Захист прав споживачів страхових послуг [Текст] : монографія / Г. О. Ільченко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. - 183 с. - Бібліогр.: с. 158-183.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Державний комітет з статистики України
2. <http://www.me.gov.ua> – Міністерство економіки
3. <http://www.liga.net.com.ua> – ЛігаБизнесИнформ
4. <http://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень
5. <http://www.cpsr.org.ua> – Центр перспективних соціальних досліджень
6. Дистанційна освіта ЦНТУ : Web-сайт. – Електрон. дані та прогр. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. URL:<http://moodle.kntu.kr.ua>.
7. Національна бібліотека України імені Вернадського, Київ. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
8. Офіційний портал Верховної Ради України URL: <http://iportal.rada.gov.ua/>
9. Репозитарій Центральноукраїнського національного технічного: Web-сайт. Електрон. дані та прогр. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua>.
10. Урядовий портал URL.: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
11. Українські підручники он-лайн URL: <http://pidruchniki.ws/#>.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри маркетингу та економічної теорії, Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.